

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ספרות האגדה והספרות העממית: בין כיכר השוק לבית המדרש
(תרגיל) - 17118

תאריך עדכון אחרון 12-09-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ספרות עברית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר גילה וכמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: gila.vachman@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתאום מראש

מורי הקורס:
ד"ר גילה וכמן

תאור כללי של הקורס:

בקורס זה נקרא בחיבורים מן הסוגות המרכזיות בספרות חז"ל, תוך עיון ביסודות עממיים המצויים בהן או מתכתבים איתן, וננסה להבין מה עממי בספרות חז"ל, ומה מייחד אותה לעומת ספרויות אחרות.

מטרות הקורס:

השגת אוריינות בסיסית בספרות חז"ל והבנת השפעת המתודה של הספרות העממית על קריאתה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של קורס זה, הסטודנטים יהיו מסוגלים לקרוא עצמאית טקסט אגדי ולנתחו מכמה פרספקטיבות מחקריות.

דרישות נוכחות (%) :

80

שיטת ההוראה בקורס: הקורס יתנהל בשילוב של הוראה פרונטלית עם למידה עצמאית

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- 1] דרכי הקריאה של חז"ל
- 2] המשל
- 3] הפתיחתא
- 4] הפרשה במדרשי אגדה
- 5] שכתוב הסיפור המקראי
- 6] מעשי חכמים

חומר חובה לקריאה:

ביבליוגרפיה ראשונית:

1. ד' בויארין, הבשר שברוח, תרגם ע' אופיר, תל אביב 1999, פרק שלישי: מיתוסים על מוצא האשה, עמ' 83-110
2. י' היינמן, הדרשות בציבור בתקופת התלמוד, ירושלים תשל"א, עמ' 7-28
3. הנ"ל, אמנות הקומפוזיציה במדרש ויקרא רבה, הספרות ב (1971), עמ' 808-834.
4. י' הינמן, דרכי האגדה, ירושלים תשי"ד, עמ' 96-107
5. א"א הלוי, שערי האגדה, תל אביב 1982, עמ' 11-23
6. ג' חזן-רוקם, רקמת חיים - היצירה העממית בספרות חז"ל, תל אביב תשנ"ז, פרק ראשון: חקר הספרות העממית באגדת חז"ל, עמ' 13-24; פרק שלישי: ההקשר הסוגתי של סיפורי העם במדרש האגדה, עמ' 50-77

7. הנ"ל, 'האם היו חז"ל מודעים למושג הפולקלור?', בתוך: י' לוינסון, י' אלבוים וג' חזן-רוקם (עורכים), היגיון ליונה, היבטים חדשים בחקר ספרות המדרש, האגדה והפיוט: קובץ מחקרים לכבודו של פרופסור יונה פרנקל, ירושלים תשס"ז, עמ' 199–229
8. ע' יסיף, סיפור העם העברי, ירושלים תשנ"ג, עמ' 1–14 (פרק ראשון), 83–93 (פרק רביעי)
9. ע' מאיר, חמורתו של ר' פנחס בן יאיר, מחקרי המרכז לחקר הפולקלור ז' (תשמ"ג), עמ' קיז-קלז
10. הנ"ל, סיפורי האגדה בהקשרים ספרותיים כתופעה מקבילה למצבי היגוד משתנים - סיפור החסיד והרוחות בבית הקברות, מחקרי ירושלים בפולקלור יהודי יג-יד (תשנא-תשנב), עמ' 81–97
11. ד' נוי, צורות ותכנים בסיפור העממי, ירושלים תשל"ט, עמ' 8–17 (חוקי אולריק)
12. ד' שטיין, מימרה מגיה מיתוס: פרקי דר"א לאור מחקר הספרות העממית, ירושלים תשס"ה, עמ' 115–168
13. ד' שטרן, המשל במדרש: סיפורת ופרשנות בספרות חז"ל, תרגם י' עמנואל, תל אביב 1995, פרק א': דרכי החיבור והמסגרת הפרשנית, עמ' 17–51
14. א' שנאן, ספרות האגדה בין היגוד על פה ומסורת כתובה, מחקרי ירושלים בפולקלור יהודי א' (תשמ"א), עמ' 44–60 [גם בתוך אוסף המאמרים 'אלפי שנאן']
15. A. Dundes, *The Hero Pattern and the Life of Jesus*, Princeton 1990, pp. 188–189

חומר לקריאה נוספת:

לקריאה נוספת:

- י' לוינסון, "אתלט האמונה: עלילות דמים ועלילות מדומות", תרביץ סח (תשנ"ט), עמ' 61–86
- הנ"ל, "עולם הפוך ראיתי - עיון בסיפור השיכור ובניו", מחקרי ירושלים בספרות עברית, יד, תשנ"ג, עמ' 7–29
- ע' מאיר, 'מעשה העריכה בבראשית רבה ובוויקרא רבה', תעודה יא (תשנ"ו), עמ' 61–90
- ד' פלוסר, "משלי ישו והמשלים בספרות חז"ל", יהדות ומקורות הנצרות, ספרית הפועלים, תשל"ט, עמ' 150–209
- י' פרנקל, מדרש ואגדה, האוניברסיטה הפתוחה, ת"א תשנ"ז: א, עמ' 129–146; 163–172; 290–298; 303–310.

מרכיבי הציון הסופי:

מבחן בכתב % 50

השתתפות פעילה / עבודת צוות 25 %

מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
25 %

מידע נוסף / הערות: